

4. Касько Т. Ю. «Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину можуть стати підвалинами для зміни законодавства» (стаття). URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc11/part_2/31.pdf.

5. Локтіонова В. В. «Ознаки об'єктивної сторони злочину та місце серед них злочинних наслідків» (стаття). URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/1_2012/53.pdf.

6. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації : лекції – Харків : Право, 2018. – 368 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Us_Olha/Teoriia_ta_praktyka_kryminalno-pravovoi_kvalifikatsii.pdf.

Стеценко Інна Миколаївна,

здобувач ступеня доктора філософії кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 198 КК УКРАЇНИ

Заборона придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, є кримінально-правовим заходом, який не дає можливості особі, яка попередньо вчинила кримінальне правопорушення реалізувати злочинно здобуте. Міжнародні організації неодноразово звертали увагу на необхідність удосконалення законодавства України у цій сфері. Наприклад, у Сальвадорській декларації про комплексні стратегії для відповіді на глобальні виклики: системи попередження злочинності та кримінального правосуддя та їх розвиток у змінюваному світі, що була прийнята резолюцією 65/230 Генеральної Асамблеї від 21 грудня 2010 року, вказується на необхідність позбавлення злочинців і злочинних організацій можливості користуватися доходами від своїх злочинів [1].

Суттєвий внесок у розробку питань кримінально-правової протидії придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, завідомо одержаного кримінально протиправним шляхом, зробили такі вчені, як Г. І. Баймурзін, А. С. Беніцький, І. А. Бушуєв, Г. Б. Віттенберг, С. О. Дробот, А. В. Зарубін, М. Й. Коржанський, О. М. Крапивіна, В. О. Кузнецов, А. Є. Мілін, А. Н. Мурадов, Б. Т. Разгільдієв, В. В. Скосарев, І. Х. Хакімов та ін.

Відразу потрібно зауважити, що особа, яка вчинила придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, об'єктивно заподіює шкоду інтересам правосуддя, тобто специфічній діяльності спеціально уповноважених державних органів з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень і притягнення винних осіб до юридичної відповідальності. Ознаки використання майна, одержаного

кримінально протиправним шляхом, містяться в таких кримінальних правопорушеннях, як придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом (ст. 198 КК України), легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 КК України), використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (ст. 306 КК України) та ін. [2, с. 287].

Український законодавець норму, яка передбачає відповідальність за придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом (ст. 198 КК України), розмістив у розділі VI «Кримінальні правопорушення проти власності». Відтак, особа, яка вчиняє кримінальне правопорушення з корисливих мотивів, має за основну мету саме збагачення. А вже обсяги цього збагачення залежать від обсягів викраденого. Між тим, перед усіма такими правопорушниками постає питання збуту викраденого. Одні правопорушники вирішують його власними силами, другі залучають інших осіб – тих, хто заздалегідь обіцяв придбати або збути таке майно; або тих, хто робить це, заздалегідь не обіцяючи, тобто причетних осіб [3, с. 144–145].

Основним безпосереднім об'єктом придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, є суспільні відносини у сфері законного порядку розподілу та перерозподілу майна, а додатковим об'єктом – є суспільні відносини у сфері правосуддя, громадського порядку та безпеки тощо.

Адже, вчиняючи придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, особа створює умови, за яких утруднюється, а іноді зводиться нанівець діяльність правоохоронних органів з виявлення осіб, які вчинили предикатнекримінальне правопорушення, притягнення їх до юридичної відповідальності, а також з пошуку майна – предмета цього самого предикатного кримінального правопорушення; ускладнюється або робиться неможливим його повернення законному власнику чи звернення в дохід держави.

Що стосується предмета кримінального правопорушення, передбаченого ст. 198 КК України, то ним є майно, одержане кримінально протиправним шляхом. Тобто, майно, що було здобуте в результаті вчинення раніше будь-якого кримінального правопорушення. Іншими словами, джерелом походження предмета розгляданого кримінального правопорушення є будь-якекримінальне правопорушення, передбачене кримінальним законодавством України, внаслідок вчинення якого винний одержує майно.

Ознаки заздалегідь не обіцяного придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом у першу чергу подібні до ознак кримінальних правопорушень, передбачених ст. 209 і ст. 396 КК України.

Діяння, спрямовані на заздалегідь не обіцяне відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, фактично приховують кримінальне правопорушення, від якого було утворено злочинні доходи. Особа, яка відмиває злочинні доходи, вчиняючи будь-яке з діянь, наведених у ст. 209 КК України, також завжди перешкоджає органам правосуддя в розкритті кримінальних правопорушень, оскільки ускладнює викриття винних та розкриття кримінального правопорушення. Проте для винного це не є основною метою, а виступає як побічний результат його злочинної діяльності [4].

Разом із тим у юридичній літературі висловлюється думка, що ст. 209 КК України є спеціальною стосовно ст. 198 КК України [5, с. 99]. Схожість цих кримінальних правопорушень полягає в тому, що для притягнення до кримінальної відповідальності необхідно, щоб їм передувало предикатнекримінальне правопорушення. Доходи, одержані внаслідок вчинення основного кримінального правопорушення, можуть бути винним відмиті, укриті, збуті та ін. Між тим зазначені кримінальні правопорушення розрізняються за своєю правовою природою.

Види суспільно небезпечних діянь, які утворюють об'єктивну сторону кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 198 та 209 КК України, мають багато спільного. Заздалегідь необіцяне відмивання злочинних доходів, а також придбання, отримання, зберігання чи збут майна кримінально протиправним шляхом є причетними кримінальними правопорушеннями. У результаті вчинення фінансової операції або укладення угоди з грошовими коштами або іншим майном може відбуватися їх придбання, отримання або збут (альтернативні діяння об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 198 КК України). Унаслідок зберігання вказаних грошових коштів або майна відбувається їх приховування, маскування незаконного походження коштів або іншого майна, здобутих злочинним шляхом, або володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, відповідальність за які встановлено ст. 209 КК України.

Відповідно і суспільні відносини, яким у першу чергу заподіюється шкода при вчиненні таких кримінальних правопорушень різні. У першому випадку це відносини власності у сфері законного порядку розподілу та перерозподілу майна, а у другому – відносини у сфері зайняття господарською діяльністю.

Список використаних джерел

1. Сальвадорская декларация о комплексных стратегиях для ответа на глобальные вызовы : системы предупреждения преступности и уголовного правосудия и их развитие в изменяющемся мире. URL: [//www.unodc.org/documents/crime-congress/12th-Crime-Congress/Documents/Salvador_Declaration/Salvador_Declaration_R.pdf](http://www.unodc.org/documents/crime-congress/12th-Crime-Congress/Documents/Salvador_Declaration/Salvador_Declaration_R.pdf).
2. Беніцький А. С. Відмежування придбання, зберігання та збуту майна, одержаного злочинним шляхом, від суміжних складів злочинів.

Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 286–295.

3. Беницкий А. С., Розовский Б. Г., Якимов О. Ю. Ответственность за легализацию приступно приобретенных доходов в уголовном законодательстве Украины и Российской Федерации: монография. МВД Украины, Ин-т экон.-пр. иссл. НАН Украины, Луган. гос. ун-т внутр. дел. им. Э.А. Дидоренко, Восточноукр. нац. ун-т им. В. Даля. Луганск: РИО ЛГУВД им. Э.А. Дидоренко, 2008. 496 с.

4. Кримінальне право. Особлива частина : мультимедійний навч. посібник URL: http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Lec/T7/T7_P3.html.

5. Молчанова Т. В., Некрасов В. А., Корсун С. И., Усатый Г. А. Противодействие отмыванию денег: украинско-российский опыт: монография. Нац. ун-т гос. налог. Службы Украины. Киев: КНТ, 2007. 238 с.

Тимошенко Олександр Володимирович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: *Кришєвич Ольга*
Володимирівна, професор кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КРИПТОВАЛЮТА ЯК СКЛADOVA ПРЕДМЕТА НЕЗАКОННОГО ЗБАГАЧЕННЯ

Сьогодні інтернет є невід’ємною частиною суспільного життя. Як у теорії, так і в практичній діяльності виникла низка питань щодо кримінальноправової кваліфікації діянь, де фігурує термін «криптовалюта». Труднощі пов’язані насамперед із тим фактом, що в Україні натеper законодавець не визначив правового статусу цього феномена. Тому немає єдиної думки щодо віднесення криптовалюти до електронних грошей, валютних цінностей, цінних паперів.

Жоден чинний нормативно-правовий акт України не має чіткого визначення поняття «криптовалюта». У 2014 р. Національний банк України у своєму документі «Роз’яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin» зробив першу спробу визначити правовий статус, який був прирівняний до грошового сурогату, але вже у 2018 р. Національний банк України дійшов висновку, що криптовалюта не може бути визнана грошовим сурогатом, залишивши біткоїн у сірій зоні українського законодавства (Лист від 22.03.2018 р. № 40-0006/16290) [3]. Державна фіскальна служба Україна у своїй індивідуальній податковій консультації від 25.01.2019 р. № 282/К/99-99-13-01-02-14/ПК «Щодо порядку оподаткування доходів деяких операцій» дублює позицію Нацбанку